

FOLKHÖGSKOLE- VETERANEN

Nr 1 Februari 2024

För en allmän medborgerlig bildning

Folkhögskoleforum. Referat från seminarier

Kultur. Läsandets lust

Filosofi. Sedernas metafysik på riktigt

sid 6 - 7

sid 10 - 11

sid 11

**Finns folkhögskolans räddning
vid regnbågens slut?**

När nazismen kom till Tollare...

Under några veckor i december 1999 skakas Tollare. Fyra stora rikstidningar publicerar 62 dömda och kända nazister med namn och bild, och det visar sig att en av Tollares deltagare finns med bland de publicerade.

Eva Önnesjö, rektor vid tillfället, delar med sig av upplevelsen, hur Tollare hanterade situationen, och vad det ledde till i sin förlängning..

sid. 3 - 4

Arvet efter Gesta-Pelle

Tidigare i år publicerade vi en artikel av DN:s kuturchef Björn Wiman. I artikeln, först införd i DN, anklagar författaren SD för att förstöra något av det svenskaste vi har, nämligen folkbildning och folkhögskolor!

I artikeln spelar C A Pettersson - Gesta-Pelle - en framträdande roll, som tillskapare av Gripsholms folkhögskola. I två artiklar tecknar Jörgen Håkansson bilden av Gesta-Pelle, och Gripsholms folkhögskolas historia, fram till försäljningen till Röda Korset. Första artikeln i detta nummer.

sid. 8 - 9

Viktiga arrangemang

I mars äger två spännande arrangemang rum, som torde locka Folkhögskoleveteraner.

- Träff på Skeppsholmen, där vi bl.a. träffar Christer Nylander, folkbildningsutredare,.

- Demokratiseminarium i Gösta Vestlunds anda på Ersta konferens i Stockholm.

sid. 5 & 9

En levande skolform med gamla anor

Signild Håkansson

22 svenska län, om jag räknat rätt.

Så benämnde jag ett föredrag jag höll på Kävesta folkhögskola en snöig kväll i slutet

av november i samband med skolans 150-årsjubileum.

Några veckor tidigare, den 3 nov, fick jag följa med till Vrana gård, några kilometer från Kävesta. Då var det exakt 150 år sedan 35 unga män kom till upprop på den nya folkhögskolan. Mangårdsbyggnaden på Vrana hade upplåtits till undervisningen, men det dröjde bara fem år innan en nyuppförd skolbyggnad kunde tas i bruk i Kävesta.

Annars var det ganska vanligt att de äldsta folkhögskolorna fick flytta runt ganska länge innan de fick ett varaktigt hem, som det kallades.

När jag kom till Kävesta som ung lärare 1975 missade jag alltså 100-årsjubileet med två år. Men rektor Höglund hade ett stort intresse för skolans historia och det smittade av sig. Jag tycker det är fascinerande hur man på många håll i landet tog saken i egna händer och skapade en skola utifrån de behov man såg i tiden.

Efter att de båda Skånelänen, Östergötland och Blekinge fått sina folkhögskolor kom 1870-talet, då ett imponerande antal folkhögskolor tillkom, hela 19 stycken, som blev bestående.

Det ser ut som att det ena länet inte ville vara sämre än det andra och vid 1800-talets slut fanns det folkhögskola i

Det finns många likheter i tillkomsten av skolorna. De allra flesta har startats av föreningar och i några fall av en enskild person, innan också de blev föreningsdrivna.

Det är slående hur många av de äldsta skolorna som så småningom övergick i landstingsregi. Av de 23 folkhögskolor som fanns 1880 blev 20 stycken landstingsskolor. De tre återstående ligger alla i Skåne!

Är det en kombination av starkare ekonomi hos huvudmännen där och ett stort behov av oberoende som ligger bakom?

Det fanns mycket utbyte

mellan de tidiga skolorna och man kunde ta efter varandra. Jag upptäckte att ett schema från 1874 på Kävesta hade stora likheter med en kursplan från Ålsta.

På båda lades en stor vikt vid statskunskap o statshushåll (nationalekonomi), historia, naturlära och räkning. Man hade också välskrivning, ritning, sång och diskussion varje vecka.

Jag har varit i kontakt med de fem skolor som fyllt 150 under det gångna året. Man har firat med olika festligheter för nuvarande och tidigare del-

tagare och personal, kalasdag för allmänheten, föreläsningar och panelsamtal med politiker.

Fyra av skolorna har också framställt böcker och skrifter (På Axevalle funderar man också på någon publikation

framöver). Här kommer lästips:

Fridhem: 150 år av lärande. En mycket innehållsrik bok på drygt 200 sidor med ett fantastiskt bildmaterial.

Katrineberg: 150 år. Här började min framtid. En lättläst bok på ca 70 sid. Personliga berättelser från

deltagare och personal nu och då.

Ålsta: Lära för livet. Översiktlig historik och uttalanden av deltagare, personal och förtroendevalda om folkhögskolans betydelse. Drygt 70 sid.

Till jubileet utkom också Åren på Ålsta av Lars Edlund, numera veteran.

Kävesta: 150 år. Med betoning på de senaste 50 åren. En översiktlig historik på 15 sidor.

Och i år 2024 är det Molkom's folkhögskola som uppnår 150. Grattis!

Genom att lära känna folkhögskolans rötter och utveckling genom åren kanske

vi kan besvara frågan på omslaget: Finns räddningen för folkhögskolan vid regnbågens slut?

Nej, den finns i ett fortsatt starkt engagemang och förmåga att möta de behov som finns hos människor och samhälle i samtiden!

Redaktörskrönika

Per-Ola Jansson

Regnbågen, eller bifrost som våra förfäder kallade den, sågs som en broförbindelse mellan människorna och gudarnas värld. Bilden på förstasidan kompletteras med frågan: "Finns folkhögskolans räddning vid regnbågens slut?" Frågeställningen kan tolkas både som att Folkhögskolan är en gyllene skatt att finna på andra sidan bron, men att det inte står i vår makt att ta oss över den med hjälp av nostalgi och kärleksförklaringar. Kan räddningen genomföras av en bildningstörstande folklig opinion?

Varför är folkhögskolan så ofta ifrågasatt? Ständigt dessa frågor om folkhögskolan verkligen har en framtid i världens modernaste land?

Som Göran Greider använt som titel till sin biografi över brunsvikseleven och sedermera författaren Dan Andersson, "Det gångna är som en dröm och det närvarande förstår jag icke" kan det även av oss användas när det

FOLKHÖGSKOLE VETERANEN

Medlemsblad för
Folkhögskolans Veteranförening

www.vetfolk.dinstudio.se

Nummer 1 • ÅRGÅNG 24 • Februari 2024

Redaktionskommitté

Per-Ola Jansson
braxnaspoj@gmail.com

Tommy Fogelberg (layout)
tommy.fogelberg@telia.com

Urban Lundin
urban.lundin@folkbildning.net

Föreningens postadress

Folkhögskolans Veteranförening

Signild Håkansson
signild.hakansson@folkbildning.net
Folkungagatan 12B 703 42 Örebro

Kassör

Lisa Strömfelt lisa.stromfelt@gmail.com
Kobbeslätten 10 A 070-550 37 59
436 37 Askim

Medlemskap

Medlem i föreningen blir du genom att betala in medlemsavgiften 250 kr per år till Folkhögskolans Veteranförening plusgirokonto 400 28 34-2
Glöm inte att ange namn och adress!

Foto, omslagsbild: Thomas Nehrer, Stensunds fhs

gäller svensk folkbildningstradition.

I nr 4 2023 ondgjorde sig DN:s kulturchef Björn Wiman över att "det svenskaste som finns" ifrågasätts av regering och riksdag. Han utgår från Gripsholms folkhögskolas tillkomst och i vilket syfte för att leda i bevis att påståendet är relevant.

Jörgen Håkansson skriver i detta nummer den första av två artiklar om Gripsholms folkhögskolas historia.

Vi känner oss vilsna. Vilken kraft finns i vår bildningstradition? Hur kan vi övertyga politiken om att det vi står för i högsta grad är relevant för att

stärka svensk demokrati i framtiden?

Ser man till den obligatoriska grundskolans utveckling och den massiva kritik den just nu får utstå borde folkhögskolans framtid vara säkrad. När skolan varken förmår ge grundläggande kunskaper för flertalet i sin pedagogik eller på ett jämlikt sätt utvecklar, fostrar om man så vill, eleverna till fullgoda medborgare så kommer alltfler att behöva gå ett år, eller två, på en folkhögskola.

Med detta nummer utvidgar vi vår utgivning. 5 nummer årligen, istället för fyra med nästa nummer planerat

ut i början på april, och halvåret avslutas med ett nummer veckan före midsommar.

Som vanligt innehåller detta nummer aktualiteter och ett överflöd av spännande bildningsgods. Signild Håkansson skriver i sin ledare att Folkhögskolan är en levande skolform med gamla anor som inte behöver ett mirakel för att finna sin plats i framtidens utbildningssamhälle. Det som möjliggör detta finns i ett "fortsatt starkt engagemang och förmåga att möta de behov som finns hos människor och samhälle i samtiden!"

Javisst!

Höstsamling i Västsverige

Text: Dan Öjvind Gasstorp/Foto: Ingemar Nordieng

Rektor Miriam Ås hälsade den 15 november ett tjugotal folkhögskoleveteraner från Västsverige välkomna till Vinga folkhögskola.

Denna Pingströrelsens nyaste folkhögskola, grundad 2018, är en del av nybyggda Frihamnskyrkan. Skolan har cirka 5 000 studieveckor och cirka 150 deltagare på långa kurser.

Sedan trojkan Ingemar Nordieng, Håkan Söderlund och Per Nordqvist välkomnat och alla presenterat sig inledde Veteranföreningens ordförande Signild Håkansson med att berätta en del om vad som hänt på och efter årsmötet i maj – mycket redan redovisat i de två senaste numren av Folkhögskoleveteranen.

Hon gladdes över en väl fungerande styrelse, inte minst för att förre ordföranden Björn Grip är kvar i styrelsen. Också tidningen Folkhögskoleveteranen utvecklas – bland annat genom att nye redaktionsmedlemmen Tommy Fogelberg inom snäva ramar förnyat lay-outen.

Samtalet med Signild kom mycket att kretsa kring hoten mot folkbildningen. Regeringen ger sken av att vilja

omfördela medel från studieförbunden till folkhögskolorna, men 500 mkr mindre till studieförbunden vägs inte upp av 100 mkr utökad ram för folkhögskolorna, särskilt inte som mycket av pandemiårens extramedel försvinner och statsbidragen inte på länge kompenserat för inflationen.

Regeringen har gett den Folkbildningsutredning som leds av Christer Nylander tilläggsdirektiv om att ersätta Folkbildningsrådet med en eller flera befintliga myndigheter i stället för av Folkbildningsrådet och redovisa sådana alternativ

Man föregriper samtidigt utredningen genom att i budgetpropositionen diktera uppdelningen och omfördelningen av anslagen till studieförbund och folkhögskola.

Deltagare på regionträffen påpekade att "pendeln slår för folkbildningen", t.ex ersattes i början på 1990-talet Skolöverstyrelsens detaljreglering av en stor frihet och "självförvaltning".

Men, invände Signild, att hon, under sina år på Folkbildningsrådet, ofta haft anledning att travestera Göran Persson med att "den som uppbär statsbidrag är icke fri".

Deltagare oroades av att regeringens uttalade ambition att få till en ökad statlig styrning av folkbildningen också skulle gå ut över den frihet studieomdömessystemet innebär.

Tydligare inriktning på jobbkompetens kan vara OK, men inte att tvingas in i ett betygssystem som kräver en viss struktur på kursupplägg och lärande.

Signild rundade av sitt pass med att

Hans-Åke Höber flankerad av ordförande Signild Håkansson

påpeka att folkhögskolan är en frisk och växande rörelse. Tio folkhögskolor är över 150 år och alla 29 som fanns år 1900 är igång.

Hans-Åke Höber presenterades som folkhögskolläraren, som blev rektor, som sedan blev bildningskonsulent och nu forskare vid Göteborgs universitet. Han berättade, med tydlig stolthet, om kursen "Folkbildningens idé och praktik" om 15 högskolepoäng, som är ett samarbete mellan tre högskolor (Jönköping, Linköping och Göteborg) och som han nu tar avstamp för sin licentiatavhandling i.

I den vill han ge en bild av hur demokratibegreppet tolkas och hanteras av rektorer på folkhögskolor – och vilka dilemman rektorerna möter i "det tillitsbaserade statsbidragssystemet".

Själv ser han en "demokratins skymning" med bland annat ökad ojämlikhet, urholkad tillit, populism, ekofascism och polariserande och brutaliserande sociala medier.

Han hoppas kunna redovisa rektorernas sätt att hantera detta under rubriker om folkhögskolan som polyfon mötesplats, som träningsläger, som organiserad idealism och som civilsamhällesresurs.

Seminariedeltagare i livligt samspråk

Från Kris till Krisprogram

Eva Önnesjö

Det är tidig morgon den 30 november 1999. Jag går som vanligt en sväng runt skolan och landar vid receptionsdisken där dagens tidningar ligger uppradade. Blicken faller på DN.

Rubriken över hela förstasidan lyder "Hotet mot demokratin". Bakom de stora, svarta bokstäverna syns fotografier på 62 utpekade nazister och mc-kriminella. En av dem känner jag igen. Det är en elev i vår allmänna kurs. Ryktet sprider sig snabbt på skolan och stor oro utbryter.

Det här är upptakten till det som kommer att prägla mediebevakningen och skolan för lång tid framöver.

DN skriver: "För första gången i svensk tidningshistoria publiceras i dag exakt samma nyhetsreportage i Aftonbladet, Dagens Nyheter, Expressen och Svenska Dagbladet. Bakgrunden är allvarlig.

Mordet på syndikalisten Björn Söderberg, bilbombarna mot journalistparet i Nacka och mot polismännen i Malmö är tillsammans med polismorden i Malexander terrorhandlingar som riktar sig mot det öppna samhället.

- Nazistgrupper, mc-gäng och annan organiserad brottslighet ger sig på demokratins grundpelare, den rättsvärdande makten (polis och åklagare) samt den granskande makten (journalister och opinionsbildare).
- Rädslan sprider sig och slår rot. I rättsväsendet och bland vittnen, i politiken och på redaktionerna. Detta riskerar att förgifta demokratin. Riskerna är att debatten tystnar och att granskningen av de antidemokratiska krafterna upphör.
- Vi fyra tidningar, som normalt konkurrerar med varandra, har valt att använda våra gemensamma resurser för att granska hoten mot rättssamhället. Resultatet av detta unika samarbete publiceras på de följande sidorna.
- Vi vill visa att vi inte ger vika utan tänker fortsätta att avslöja kriminella gruppers dåd och vilka

som ligger bakom dem. Vi tänker inte låta oss skrämmas till tystnad."

Eleven X, som går på Tollare folkhögskola, beskrivs i texten. Han är dömd för sprängningen av en bomb när en judisk man föreläste om förintelsen och han har hotat polisen. Domen lőd på fängelse i två år och sex månader. Vi kan också, via den dator han använder på skolan, konstatera att han fortsatt har kontakt med extrema grupperingar.

Hans bror, som också finns med bland de utpekade nazisterna, går på en annan folkhögskola och är tidigare dömd för övergrepp i rättsak och för att ha rånat en kasernvakt på vapen. Båda männen har också begått andra grova brott.

På Tollare startar nu ett intensivt arbete med att informera och lugna skolkamrater och personal. Journalister står plötsligt i Herrgården och vill ha svar på diverse frågor, oroliga föräldrar ringer, bråk utbryter mellan elever med olika åsikter om hur X ska hanteras och X själv är försvunnen.

För att få mer fakta i frågan begär jag ut domen mot vår elev från tingsrätten. Ytterligare en elev med tidigare nazistiska sympatier får klargöra för sina klasskamrater vilka åsikter han numera står för. Vi konstaterar att vi har två elever på skolan med olika förhållningssätt till sitt tidigare nazistiska liv.

Den utpekade eleven kommer tillbaka och möter sina klasskamrater men ombeds därefter att hålla sig borta från skolan under den påföljande helgen. Det extra, snabbt sammankallade, lärarrådet, förstärkt med representanter för de andra personalgrupperna, är överens om att den tilltalade eleven inte kan gå kvar på

skolan med tanke på all rädsla som uppstått.

Beslutet är att han erbjuds distansutbildning för att kunna slutföra sina studier. Ett viktigt argument för detta är att inte skapa ytterligare motsättningar som kan utgöra ett hot mot skolan, eleverna eller personalen. Huvudmannen, styrelsen och Folkbildningsrådet överlåter till lärarrådet att bestämma i frågan.

Undervisningen avbryts och fullödlig information om skolans beslut ges till alla elever, till X och till media. Det uttalande som Tollare skickar ut lyder som följer:

"Tollare folkhögskola arbetar för alla människors lika värde, demokrati, fred och internationell förståelse. Att hysa nazistiska åsikter står i strid med folkhögskolans grundideologi.

Det har genom publiceringen i DN, SvD, Aftonbladet och Expressen om nazismen i Sverige, där 62 personer namngivits, blivit känt att [...] är en av dem. (Namnet är här och i detta citat utelämnat). Av tidningarnas material och av annat offentligt material i domstolshandlingar har framkommit att [...] för skolan undanhållit och undanhåller information om sitt förflutna. Detta innebär att han inte kan fortsätta att bedriva studier vid skolan. Han avskiljs därför från och med den 6 december 1999 från studier och boende på Tollare folkhögskola.

[...] har dock genom att underteckna ett upprop visat en vilja att ta avstånd från nazismen. Detta ställningstagande kan samtidigt innebära att distansstudier kan komma i fråga."

I både riks- och lokalpressen syns artiklar med rubriker som;

"Tollare kastar ut utpekad nazist. 22-åring som förnekar sitt nazistiska förflutna stängs av från folkhögskolan."

"Avstängd elev tar avstånd från nazism. Undanhållen information avgörande när Tollare folkhögskola fattade sitt beslut"

Dagens Nyheter 30 november 1999

62 nazister publiceras med namn och bild

Folkhögskolan, som har brodern till X på sin skola, kritiserar Tollares beslut och agerar tvärtom. De låter den utpekade brodern gå kvar på skolan. En stor diskussion utbyter på nätet kring vad som är rätt och fel när det gäller konsekvenserna för de två bröderna.

Vid kontakt med polisen angående en eventuell hotbild mot skolan från andra organiserade nazister i Stockholmstrakten tar polisen beslut om att dygnet runt placera en väktare på skolan. En åtgärd som varar fram till jul.

Efter det kommer personliga hot mot mig och skolan via brev och mail. Fyra av eleverna som varit inblandade i samtalen om och med X, jag själv och hela min familj får därefter skyddad identitet. För mina barn innebär det bland annat att de inte finns i rullorna när det är dags att börja skolan igen.

Andra konsekvenser av händelsen är att en personalgrupp på skolan får i uppgift att ta fram ett förslag till krisprogram. Det står klart att en ensam rektor inte kan hantera alla de frågor som dyker upp vid en situation av det här oväntade slaget.

De tre facken på skolan får under våren krisprogrammet på remiss och i september 2000 har vi en heldag med personalen då vi går igenom fallbeskrivningar, testar avlastningssamtal med mera. Efter framkomna synpunkter ändrar vi i programmet och tillsätter en krisgrupp på tre personer. Märkligt nog får vi genast användning av krisprogrammet. Redan dagen efter personalsamlingen utbryter en brand och ett känsligt personalärende blir akut.

På våren 2000 grips X tillsammans med två andra personer för en vapenkupp mot ett av arméns skjutfält. I och med den händelsen häktas X och

Foto: Tollares hemsida

Vy över Tollare folkhögskola

kan inte fortsätta de pågående distansstudierna. Brodern på den andra folkhögskolan hotar, enligt en tidningsartikel, en lärare som sedan väljer att avsluta sin tjänst. Efter pressrubriker om att skolan blivit en fristad för kriminella avstängs även brodern till X från sin folkhögskola

Själv får jag berätta om vår resa från kris till krisprogram på möten med rektorskollegor runt om i landet. Så småningom beslutar Folkbildningsrådet att det ska vara obligatoriskt för folkhögskolorna att i fortsättningen ha den här typen av dokument.

Eva Önneshö

Har varit lärare, studierektor och rektor på Tollare folkhögskola under mer än 30 år. De sista sex åren innan pensioneringen arbetade hon som organisationschef för RIO.

Hon har också i början av sitt yrkesliv varit ungdomsinstruktör för UNF, sysslat med internationella frågor på studieförbundet NBV och jobbat som intendent på ett av MHFs motell.

Miss i postutskicket i förra numret!

När etiketteringen skulle göras, i samband med utskick av förra numret, så trasslade "kopplingen" mellan Excel och Word, så några medlemmar har med största sannolikhet inte fått förra numret. Tyvärr kan redaktionen inte lokalisera exakt vilka som berörs, så därför gör vi en efterlysning på detta sätt.

Du som beställt, men inte fått förra numret, Nr 4, 2023, via vanlig postutdelning, ombedes kontakta redaktionen, så ombesörjer vi omedelbar utsändning!

Vad händer med Folkbildningen?

Välkommen till Veteranföreningens seminarium på Skeppsholmens folkhögskola den 5 mars 2024.

Program:

12.30 Lunch

- Samtal om aktuella folkhögskolefrågor

- Den pågående Folkbildningsutredningen presenteras av utredaren Christer Nylander. Utredningen fick tilläggsdirektiv av den nuvarande regeringen och förlängd tid till juni 2024. Så hur ser framtiden ut?

16.00 Avslutning med fika

Kostnad 130 kr för lunch och kaffe

Anmälan senast 27 feb till signild.hakansson@folkbildning.net

Fotografen funnen!

I reportaget från Manifestationen i Göteborg hade vi med fotot bredvid med **Kinna Skoglund**, känd folkbildare och opinionsbildare från Göteborg.

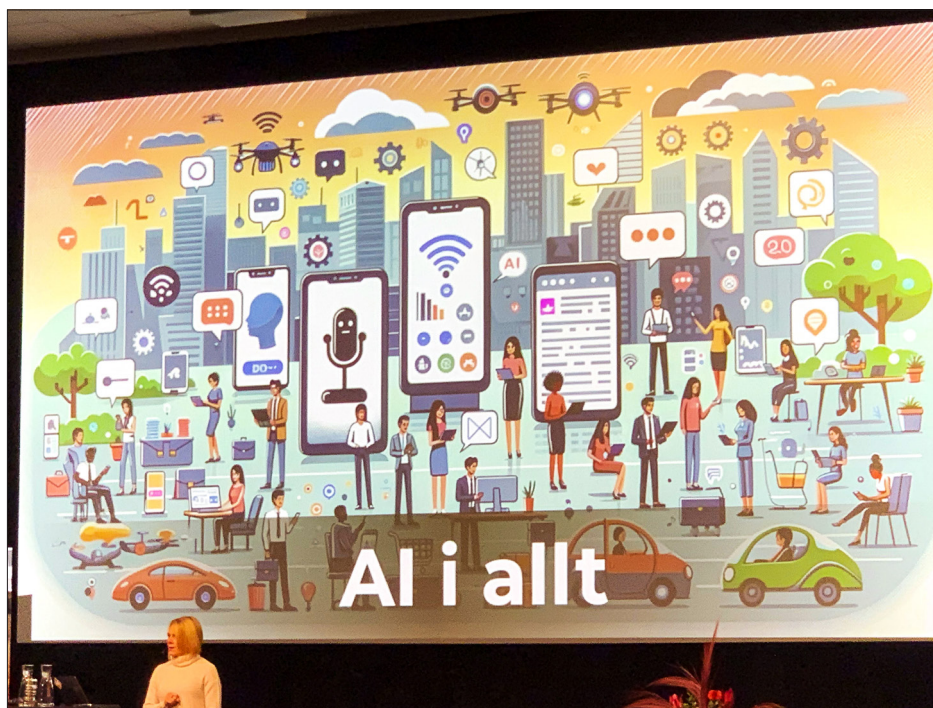
Vi angav fotograf okänd, men med gemensamma krafter har vi nu lyckats identifiera fotografen. **Alexandra Lange** heter hon, också från Gbg. Äras den som äras bör.

Rapporter från Folkhögskoleforum 30 oktober 2023

AI och framtidens lärande

Kent Jonelind

Den första och gemensamma föreläsningen vid Folkhögskoleforum 2023 höll Linda Mannila, forskare, föreläsare och författare från Helsingfors. Här följer några reflektioner därifrån och från senare händelser.

Linda Mannila är AI-professor vid Helsingfors Universitet, också verksam vid Linköpings universitet. Hon visade med stöd av illustrationer att AI, artificiell intelligens, inte är någon ny företeelse. Den finns redan i vår vardag i allt från tvättmaskiner till robotgräsklippare, datorer och mobiltelefoner. Men vi har inte använt begreppet AI förrän nyligen.

Den senaste hypen beror på att man låter datorkraft forma texter, så att de verkar vara skrivna av människor. Detta kan fresta oss till att fuska vid skrivningar i skolan eller vid forskning.

Utvecklingen från tidiga datorer och fram till nu har gått i en accelererande hastighet. För dem som forskar om automation och informationsbehandling är det som hände för ett halvår sedan redan avlägset. Framför oss ser vi **AI i allt!**

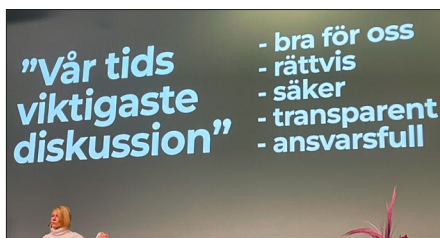
Chat-GPT har utvecklats av företaget *Open AI*. Man kan ladda ned funktionen som en app i mobiltelefonen eller använda Microsofts sökmotor *Bing*. Där finns utöver fliken *Sök* numera också *Chatta med GPT-4*.

Chat är ett begrepp som används allt oftare för tvåvägs kommunikation över Internet. GPT (GUID Partition Table) är en nyare standard som kan lagra större datamängder.

På frågan till deltagarna om man använt AI räckte minst hälften av de cirka 370 deltagarna upp handen. Då jag kommer hem måste jag undersöka närmare vad detta är för något, tänkte jag.

Den diskussion som uppstått på senare tid gäller framför allt vilken påverkan AI kan ha när det gäller arbetstillfällen, nyhetsförmedling, säkerhet och behov av lagar och regler.

Får man ta texter från kända författare, bilder från konstnärer, skapa avatarer av levande eller döda människor? Skådespelarnas strejk i Hollywood blev ett uppvaknande.

Kommer vissa jobb att försvinna? Fem punkter menar Linda Mannila är viktiga för oss alla att bevaka. **Se bilden!**

Några händelser

Ett tidigt område gällde möjligheterna **att fuska i skolan**. Elever kan med boten Chat GPT, använda datorkraft för att samla in fakta och presentera dem i form av löpande text.

En fråga ger ett förslag till svar. Är du inte nöjd preciserar du frågan ytterligare och svaret utvecklas vidare - steg efter steg.

Hemtentor försvinner och skrivsalarerna räcker inte till på vardagarna längre. Det blir i stället obekvämt på kvällar och helger.

Arbetstillfällen i farozonen ledde till den omfattande strejken i Hollywood med skådespelare, manusförfattare och andra inom film och TV. Inte enbart texter utan också bilder kan genereras med AI.

Konstnärliga och kreativa yrken som gäller dataspel, musik, film eller reklam är i fara.

Påträngande reklam och Fake News i dator eller telefon kommer bli vanligare då man allt oftare använder generatorer för detta. Vi får skaffa oss mer kunnande och aktuell information för att skydda oss själva.

Forts sid 7

Nyttig hjälp kan vi dock få. Vaccinerna mot Covid-19 togs fram fortare. Beräkningar inom konstruktion och byggnation är på gång. Röststyrning utvecklats.

En biltillverkare använder AI vid röststyrning, som förbättrar hur man kan hantera inställningar av värme, navigation mm. Trafiksäkerheten blir bättre, då manövrering via skärmar visat sig distrahera föraren.

Ödesfrågan som återkommer i diskussionerna är om all information man kan samla i ett kraftfullt system med artificiell intelligens kommer att ta över och bestämma över människ-an.

Linda Mannila menar att AI - använt på ett ansvarsfullt sätt - kan hjälpa oss människor att bli ännu bättre i våra uppgifter. **AI kommer inte att ta över och bestämma.**

Folkhögskollärares pedagogiska identiteter - ett nordiskt perspektiv

Signild Håkansson

Sol Morén, lektor i pedagogik vid Linköpings universitet och Johan Lövgren försteamanuensius vid Universitetet i Sørøst-Norge.

Seminarier byggde på Lövgrens forskning och antologin *"The Nordic folk high school teacher: Identity, Work and Education"*.

Fast vi ofta diskuterar skillnaderna mellan de nordiska folkhögskolorna betonar han att de har en gemensam laglig grund: bildning och demokrati. Det finns också likheter i hur folkhögskolläraren ser på sitt uppdrag:

Att hjälpa en person att få tillbaka sin självrespekt, att stärka och förankra den är en av lärarens viktigaste uppgifter... (norsk folkhögskollärare).

Vi diskuterade varför man som lärare söker sig till folkhögskolan och hur man använder sin egen livserfarenhet i undervisningen. Och när handlar det om arbetsglädje?

Studieförbundsaktuellt

Nytt bidragssystem

Folkbildningsrådet har beslutat om ett nytt statsbidragssystem för studieförbunden. Nya statsbidragsvillkor gäller sedan årsskiftet. Frågan vad anordnarskap egentligen innebär har man försökt lösa genom att byta begrepp från anordnare till arrangör.

Vad det nya begreppet konkret innebär har dock inte förklarats. Tyvärr främjar de nya villkoren inte heller ett reellt anordnarskap.

Ett nytt fördelningssystem gäller från den 1 januari 2025. Bidragsfördelningen baseras bland annat på ett verksamhetsåtagande för treårsperioden vilket studieförbunden har att lämna till Folkbildningsrådet senast den 15 mars.

Folkbildningsrådet har bestämt vilka kvaliteter i ett studieförbunds verksamhet som utgör förutsättningar för att få statsbidrag. Åtagandena kommer att vägas mot dessa.

Till hjälp för sin bedömning kommer Folkbildningsrådet att ha en kvalitetsbedömggrupp bestående av *"från enstaka studieförbund oberoende personer som har god kännedom om folkbildning och om studieförbundens förutsättningar"*.

Den 5 september beslutar Folkbildningsrådets styrelse om studieförbundens bidragsandelar för perioden 2025 – 2027.

Tio studieförbund blir nio

Studieförbundet **Kulturens Bildningsverksamhet** avvecklar sin statsbidragsberättigade studieförbundsverksamhet. Därmed finns det från och med årsskiftet nio statsbidragsberättigade studieförbund.

Som skäl för nedläggning uppger Kulturens bland annat *"...de aviserade sänkningarna av statsbidragen till studieförbunden, där det stöd som ställs till förfogande minskas med omkring en tredjedel, försvinner Kulturens möjligheter att verka i hela landet"*.

Samtidigt torde Folkbildningsrådets uppföljning av studieförbundet ha spelat roll för beslutet. I *Samlad uppföljningsrapport för studieförbunden* skriver Folkbildningsrådet bland att Folkbildningsrådet 2021 ålade Kulturens att ta fram en åtgärdsplan för att komma till rätta med brister i verksamheten.

Bild Mohamed Hassan, Pixabay

I 2023 års uppföljning av 2022 års verksamhet, skriver Folkbildningsrådet att *"åtgärderna inte varit tillräckliga och att den särskilda uppföljningen inte gett önskad effekt."*

Folkbildningsrådet har bedömt att studieförbundet inte lever upp till de krav som ställs på organisation och på kvalitets- och kontrollarbete."

Folkbildningsaktuellt

Propositionen om demokrati-villkor kommer den 19 mars

Regeringens omgjorda proposition fick i höstas det nya namnet *"Statens stöd till trossamfund samt demokrativillkor vid stöd till civilsamhället"* och var då inplanerad att komma i december.

Det var S-regeringen som först lade fram en proposition om demokrati-villkor i juli 2022. Flera företrädare för civilsamhällesorganisationer var kritiska och menade att den innehöll flera avgörande brister, särskilt när det handlar om synen på företrädarskapet och bristen på proportionalitet.

Den nya regeringen valde att dra tillbaka propositionen och målsättningen var att nya demokratikriterier skulle komma under förra året.

Ansvarigt statsråd, Jakob Forssmed, menar att det är "mycket angeläget" att ett nytt demokrativillkor kommer på plats och att regeringen nu därför arbetar "intensivt för att kunna lämna en proposition till riksdagen i början av 2024".

Torvald Åkesson har sedan 1990 varit verksam inom folkbildningen genom arbete i en rad olika studieförbund samt Folkbildningsrådet.

Han har även ingått i Arbetsgruppen för Vestlunddagarna. Framförda åsikter är hans egna och representerar ingen organisation.

Gripsholms folkhögskola Arvet efter Gesta-Pelle

Jörgen Håkansson

Från en fattig uppväxt i södra Dalarna lyckades C A Pettersson tack vare ihärdighet och initiativrikedom etablera sig som byggmästare och godsägare i Sörmland. Han drev på arbetet i lokala kommittéer och på mindre än ett år var skolan i verksamhet. Med anledning av den höga arbetslösheten vid denna tid och tack vare Jacobiska fonden från 1869, kom skolan att etableras i Mariefred.

Tillsammans med särskilt anslag ur socialdepartementets budget för arbetslöshetens bekämpande och bidrag från landstinget samt närliggande kommuner kunde starten som provisorisk folkhögskola ske 1 november 1933. Temporära lokaler ordnades i och intill det gamla kronobränneriet.

Som rektor förordnades Carl Callersten, fil. lic. i nationalekonomi. Till andre lärare anställdes Robert Myrdal, son till Gesta-Pelle. Till den viktiga posten som husmor utsågs Estrid Welin. Hon blev många elevers stöttepelare. Till henne kunde de gå med sina bekymmer.

Som en ödets ironi fick Gesta-Pelle bara se sin skola i verksamhet en kort tid. Han avled ett par månader efter starten.

Hur gick det sedan med Gesta-Pelles skapelse?

54 unga män antogs till första kursen, alla med arbetslöshetsintyg från Sörmland. Samhällsämnen präglade

undervisningen.

Från skollivet kan nämnas att efter lektioner om de svenska kungarna och en rundvandring på Gripsholms slott, beslöt man att anordna ett kungaval. Frågeställningen var: "Vem anser du vara Sveriges störste konung?" Resultatet blev en överväldigande majoritet för Karl XI, som fråntagit adeln dess egendom och främjat allmogens väl.

Rektor Callersten inspirerade till nya metoder i undervisningen. Han införde gruppskrivningar. Eleverna samlades i grupper för gemensamma svar på genomgångna avsnitt. Den som inte var nöjd med gruppens svar kunde anföra en avvikande mening.

Från 1936 minskade arbetslösheten och också statsbidragen. Nu upphörde provisoriet och skolan blev en ekonomisk förening u p a. Skolan måste på olika sätt skaffa inkomster.

Inte minst på somrarna uthyrdes lokalerna till kongresser, konferenser och fester av olika slag. Man fick pengar från lotterifonden. Rektor

Gripsnäs patriciervilla

Callersten hade en uppfinningsförmåga och kreativitet att "tigga" pengar från olika håll. Det blev mycket trappspring hos olika myndigheter. Blev han avvisad av en tjänsteman kom han snart tillbaka till en annan. Men skolan fanns kvar.

Landstingets bidrag till folkhögskolan ökade efterhand och 1948 var man redo att ta över som huvudman. Redan första året förvärvade landstinget en patriciervilla, Gripsnäs, från sekelskiftet vackert belägen några hundra meter från skolan vid Mariefredsviken med en magnifik utsikt mot Gripsholms slott. Den var rymlig och inreddes till rektorsbostad, rum för elever, dagrum, bibliotek och skolkök.

Förste rektor Carl Callersten

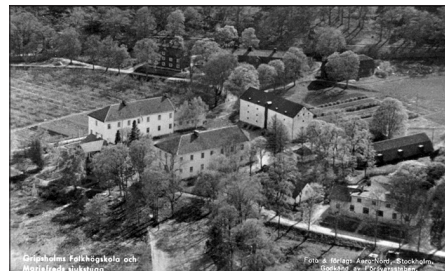
Elevantalet ökade, inte minst från Eskilstuna. Vinterkursen förlängdes. De naturvetenskapliga ämnena fick större betydelse genom nya kurser med inriktning för sjuksköterskeaspiranter.

1961 pensionerades Carl Callersten. Hans betydelse för Gripsholms folkhögskola kan inte överskattas. Han var uppslagens och idéernas man och utan honom hade troligen inte skolan överlevt under de ekonomiskt svåra tiderna före landstingets övertagande. Efterträdare som rektor blev Gösta Karlsson.

1962 startades en filialskola i Eskilstuna, som snart växer förbi huvudskolan i antalet elevveckor. Under 1960-talet tillkom en ny skolbyggnad på Gripsholm med en fin naturvetenskaplig avdelning, elevrum och lärosalar.

Höstterminen 1970 startade min utbildning till folkhögskollärare i Linköping. Att komma dit hade nyhetens behag eller obehag. Det sistnämnda främst när det gällde undervisningen vid pedagogiska institutionen. Jag tillhörde linjens andra kull.

Våra folkhögskolelektorer var nya. Kursundervisningen hade ännu inte fått någon riktig stadga. Utbildningsledare var Bo Göthberg. Som lektorer minns jag Arne Helldén, Karl Johan

Gripsholms folkhögskola i begynnelsen

Forts sid 9

Bild av Erich Westendarp från Pixabay

Vy över Gripsholms slott

Sparrman, Yngve Kasimir, Olle Kyllhammar, Lennart Brock och Bengt Bratt.

Egna minnen

Strax efter nyår 1971 kommer jag själv in i bilden. Då såg jag för första gången Gripsholms folkhögskola med sina unika och renoverade lokaler i det gamla kronobränneriet från Gustaf III:s tid. Miljön är unik med Gripsholms slott som granne. "Vi har ett slott på tomten", kunde man säga.

Intill fanns en stor äppelträdgård och den s.k. kungliga Hjorthagen. Ibland kunde självaste Karl XVI Gustav uppenbara sig för jakt. Här fanns också Gripsnäs och ett par lärarbostäder.

Som ett provisorium fanns i skolans undervisningslokaler Statens porträttsamling med porträtt över kända svenskar från 1809 och framåt. I ett klassrum residerade t.ex. storfinansen med representanter från familjen Wallenberg. I ljusgården fanns Dag Hammarskjöld och "de såta vännerna" Tage Erlander och Bertil Ohlin sida vid sida.

Nu träffade jag rektor Gösta Karlsson. Han skulle vara tjänstledig för uppdrag i riksdagen men på måndagar vara rektor. Övriga skoldagar skulle hans fru Mona Grimlund-Karlsson fungera som t.f. rektor.

Detta är första artikeln av två.

Avslutningen kommer i nästa nummer

Jörgen Håkansson

Född i Glasrikets Orrefors. Elev på Grimslov 1953, även på Malungs fhs.

Lärare på Gripsholms fhs 1971, sedermera på ett antal andra folkhögskolor.

Medlem i Veteranföreningen 2003, styrelseledamot 2005 - 2019. Engagerad i redaktionskommittén och arbetsgruppen för regionala träffar i Hjälmars-Östgötadistriktet.

Numera njuter jag mitt otium.

Välkommen till en seminariedag med aktuella föreläsningar, frågor och panelsamtal i Gösta Vestlunds anda den 13 mars kl 9:00 – 16:00

ONSDAG 13 MARS / KL 09 - 16

ERSTA KONFERENS ERSTAGATAN 1K STOCKHOLM

FOLKETS RÖST - ETT HOT MOT DEMO- KRATIN?

Falska nyheter och konspirationsteorier planteras idag allt oftare i det offentliga samtalet. Tilltron till press, samhällsbärande myndigheter och viktiga demokratiska institutioner ifrågasätts. Ger grundlagen ett tillräckligt skydd för demokratin när populistiska rörelser växer sig starka? Utgör AI ett hot eller en möjlighet för civilsamhällets organisationer? Vad krävs av folkbildningen i arbetet med att demokratisera demokratin?

MEDVERKANDE

Erik Amnå, professor emeritus i statskunskap vid Örebro universitet

Enna Gerin, utredare och biträdande chef på det fackliga idéinstitutet Katalys

Lina Rahm, biträdande universitetslektor i medie- och miljöhistoria vid KTH

Agneta Stark, företagsekonom, författare och samhällsdebattör. Tidigare rektor vid Högskolan Dalarna

Kenneth Abrahamsson, docent i pedagogik och adjungerad professor vid Luleå tekniska universitet

Deltagaravgift inklusive kaffe och lunch 500 kronor. Studerande 100 kronor.

Medlemmar i Svenska Sällskapet för Nykterhet och Folkbildning 400 kronor.

Anmälan senast 27 februari via länk på www.vestlunddagarna.org

Där finns även ytterligare information.

ARRANGÖR

Svenska Sällskapet för Nykterhet och Folkbildning, Centrum för Civilsamhällesforskning vid Marie Cederschiölds högskola, Tollare folkhögskola och Föreningen för folkbildningsforskning

Välkommen till en seminariedag med aktuella föreläsningar, frågor och panelsamtal.

Nytt år - Ny medlemsavgift!

Alla folkhögskoleveteraner önskas GOTT NYTT ÅR!

Bidra till ett gott år för Folkhögskoleveteranen genom att betala medlemsavgift för 2024.

Skicka 250 kr till plusgirokonto 400 28 34-2.

Kom ihåg att ange namn och adress.

Vänliga hälsningar

Lisa Strömfelt, kassör i föreningen

Läsandets lust

Urban Lundin

Ja, vart tog den vägen? Som barn tillhörde jag de lyckliga som kände av lusten att läsa, ända in i mörket. Jag delade sovrum med två bröder. När mamma (pappa var ute och sålde egna hem!) fått oss i säng, väntade jag tålmodigt på att brorsorna skulle somna. Och det tog inte så lång tid!

Då smög jag upp och öppnade dörren till hallen på glänt, så att en ljustrimma sköt in, och passerade min huvudbädd. Då tog jag fram boken jag dolt under kudden och sedan bar det av till främmande världar. En så otrolig ynnest, att i den tidiga natten, kunna förflyttas till nya - oupptäckta! - världar.

Men var kom den ifrån, läsandets lust? Min pappa var med i Bokklubben Svalan som funnits sedan 1942 och var Sveriges äldsta bokklubb. Den lades ner år 2020.

Så pappa hade

någonstans ifrån snappat värdet av

att läsa böcker. När han var hemma på kvällarna brukade han läsa högt för min mamma ur någon av Svalans kvalitetsböcker, medan

mamma stickade, virkade eller sydde. (Och när pappa var ute och sålde villor, lyssnade mamma på intressanta föredrag på radion.

Ett av de föredrag som verkligen berörde henne var berättelsen om författaren, läkaren och naturforskaren Urban Hjärne. "Om barnet i min mage blir en pojke, ska han heta Urban", tänkte mamma. Och så blev det!)

Men läslusten drabbade inte mina bröder i lika hög utsträckning. De tyckte sig ha nog av den konkreta världen, som handlade om lek, spel, skola och kompisar. Och lusten varierade också hos mig. Under puberteten och tonåren var det annat som pockade på uppmärksamhet. Men intresset för litteratur höll i sig.

När jag och en kompis, efter att

ha

läst en bok av David Ben Gurion förstod att kämpande judars sak nog kunde vara vår, åkte vi till Israel. Under den vistelsen läste jag, ord för ord, och rad för rad, igenom hela Gamla Testamentet.

Men intrycken från verklighetens Israel gjorde större intryck på mig. Jag blev en övertygad anti-sionist (OBS! inte anti-semit!) och bibelstudierna ledde endast till att jag stärktes i min ateistiska övertygelse.

Som 18-åring stod jag för första gången bakom en kateder. Upphöjelsen till lärare kändes som ett inträde i en högre sfär, en gemenskap som inte fick förfuskas, Lektionsförberedelser och en känsla av jag hade ett ansvar gentemot mig själv och gentemot mina elever, gjorde att mina ambitioner när det gällde litteratur, både faktaböcker och skönlitteratur, stegrades.

Ett ökat läsintresse medförde ett gradvis ökat bokinnehav, vilket i sin tur medförde fler längdmeter bokhylla. Och detta resulterade förstas i flera banankartonger med böcker för varje flytt. Och till skillnad från min redaktörskollega Jansson minskade kärleken till boktitlarna snabbare än lusten att känka banankartongerna vidare till nästa boende. Så vad göra?

Min lösning blev

"Ett ökat läsintresse resulterade i flera banankartonger med böcker inför varje flytt"

att inför varje flytt gå igenom titlarna i bokhyllan och ställa mig själv frågan: "Är det här en bok jag skulle vilja läsa

en andra gång?" Om svaret blev 'ja', så fick den aktuella titeln följa med till nästa adress. Blev svaret 'nej' fick boken ny ägare, antingen som gåva till någon bekant eller som ett fynd i någon återvinningshandels hylla.

Bland de böcker som överlevt denna hantering och är garanterad en plats högst upp på flyttlasset

vid nästa och alla därpå följande uppbrott är essäboken "Plikten, profiten och konsten att vara människa", skriven av Göran Rosenberg. Jag kanske t.o.m. tar med den i kistan. Så här presen-

teras boken i Bokus:

"Varför gör vi saker och ting? Exempelvis fostrar våra barn eller vårdar våra sjuka eller tar

hand om våra gamla. En numera utbredd föreställning är att vi gör det för egen vinnings skull och att egen vinning därför fungerar lika bra som drivkraft för att vårda sjuka som för att tillverka bilar. Det är en föreställning som går hand i hand med föreställningen att människan är fri att själv bestämma sitt liv. Att hon inte längre är beroende av något och någon.

I denna personligt hållna essäbok skärskådar Göran Rosenberg politiken och retoriken i ett samhälle där vi är

på väg att glömma att människan inte bara är fri utan också beroende, att hon inte bara är individ utan också samhällsvarelse, att hon inte bara kan göra saker som hon själv tjänar på utan också måste förmås att göra saker som hon själv förlorar på."

På 80-talet var Sverige det mest jämlika och mest jämställda landet i världen. Sedan dess har klassklyftorna ökat dramatiskt, utförsäljningen och konkurrensutsättandet av våra gemensamma resurser gått längre än på något annat håll i världen. De rika har blivit svinaktigt rika.

Detta har sårat mig djupt, och när jag tvingats åse och åhöra hur närstående i den yngre generationen har hylat tanken att man ska lyssna till sitt eget hjärta i första, andra och tredje hand, så har jag har jag verkligen känt mig bedrövad och maktlös. Men i denna djupa förtvivlan dök Rosenbergs bok upp, som en ledstäng i tillvaron.

Forts sid 11

Image by Sabine van Erp from Pixabay

Boken tar sin utgångspunkt i att Rosenbergs svärfar ligger svårt sjuk, i väntan på döden. Han är intagen på ett privat sjukhem.

"När vi kommer in i det kala rummet på det offentligfinansierade, privatägda och vinstdrivna sjukhem där min svärfar ligger döende en tidig kväll i början av maj sitter en ung man och håller honom i handen. Det är ett provisoriskt sjukhem för mycket gamla och mycket hjälplösa människor som alla snart ska dö".

Privatägt och vinstdrivet. Vi kan alltså vara helt säkra på att det inte ingår i den unge mannens instruktioner att hålla döende människor i handen.

Ändå gör han det. Varför? Ja, varför gör vi saker fastän vi inte har någon personlig vinning av dem?

Ibland måste man göra saker som inte håller sig till instruktionsboken. För "annars är man ingen människa", som Jonatan Lejonhjärta säger.

Vi kan utfärda den ena rättighetskatalogen efter den andra, men om det inte finns ansvariga vuxna som ser det som sin plikt att garantera att rättigheterna verkställs, så kan katalogerna förpassas till soptippen. I ett anständigt samhälle måste den plikt-känslan vara internaliserad, om vi ska kunna kalla oss människor.

Urban Lundin

Folkhögskolelärare sedan 1973. F.d.rektor på Marieborgs och Åsa folkhögskolor. Metodiklektor f-linjen 1982-1985. Medarbetare Tandemprojektet Tanzania 1991-1995

Sedernas metafysik på riktigt

Per-Ola Jansson

Midvinterkvällen är kall och hård.

Endast *Svag Hammarstöld* och *Tajmyr Tutin* är vakna. *Stans Blixt från-klar-himmel* är uppkopplad och kräver yttranderätt.

Länken svajar, ljud av granateld och överljudsrobotars vinande tvingar deltagarna i dialogen att höja rösten.

Svag: Jag har bett dig om detta angelägna samtal eftersom jag har informerats om att oöverstigligen samförståndsmöjligheter tycks råda mellan FN och den *Ryska federationen*. Är du av samma åsikt?

Tajmyr: Den säkerhetsordning som nu gäller speglar inte verkligheten. En snedvriden maktordning missgynnar ett flertal staters rättigheter till en förnyad maktbalans.

Svag: FN-stadgan vilar på den säkerhetsordning som antogs på ruinen av den säkerhetsordning som antogs av *Nationernas förbund* 1920. Syftet var att förhindra krig och främja internationellt samarbete. Initiativet togs av USA:s president Woodrow Wilson. Segrarna bestämde att Tyskland inte fick vara med i fredsförhandlingarna.

Fredsfördraget blev extremt hårt för Tyskland, både psykologiskt och materiellt. Tyskland tvingades erkänna sig skyldigt till kriget och betala ett väldigt krigsskadestånd.

Tajmyr: Så kommer det du kallar för Ukraina också att få uppleva. Fascister måste besegras i grunden!

Svag: Wilson varnade för att behandla tyskarna alltför hårt. Det skulle straffa sig, vilket det verkligen gjorde med utvecklingen i Tyskland efter 1933.

Wilson var en bildad statsvetarprofessor vid Princeton. Han var *förnuftsetiker* influerad av Kants *Kategoriska imperativ*. Känner du till det?

Hans strävan i fredsförhandlingarna 1919 byggde på den berömda principen om att *Såsom du vill att andra skall behandla dig skall du också behandla dem*. Detta skall ses som om den är upphöjd till allmän lag. Enligt Kant.

Tajmyr: Nej. Varför skulle jag göra det?

Svag: Du tycker säkerligen att du är i din fulla rätt att behandla nationen Ukraina bäst du vill? Det tycks så. Men kan du tänka dig att Ukraina är i sin fulla rätt att behandla Ryssland

hur det för dagen vill? Vad sägs om en 50-tonnare mitt i Kreml?

Tajmyr: Absolut

inte! Sådan terrorism är helt oacceptabel. Rysslands huvudsäte är en för oss helig plats.

Svag: Du tycker alltså att i det här fallet skall man göra ett undantag från Kants imperativ. Även om du *inte vill bli behandlad hur som helst av andra vill du ändå göra vad du vill med andra*? Det låter verkligen inte förnuftsmässigt.

Du har förlorat dig i ett absurt ressentiment om Rysslands storhet. Du vet alltså inte att i Königsberg, som Stalin döpt om till Kaliningrad, formulerades den allvarligaste invändningen mot att basera en morallära på människors fantasier och lustar?

Moralen vilar tryggast i en absolut och förnuftsaserad värld, lika absolut som Newtons mekanik. För att vara fri måste man vara rationell. Utan den insikten blir all politisk filosofi omöjlig. Man måste på en rationell grund i förväg – *a priori* – inse om en sak är rätt eller fel.

Nej, alla människor är av naturen utrustade med ett förnuft, ett *kategoriskt imperativ*. Det behöver inte läras in, "endast höjas till klarhet". Detta mänskliga förnuft är universellt, giltigt alltid och överallt och kan inte relativiseras. På Backåkra som i Moskva och i Kiev.

Tajmyr: Det skiter jag i. Vi ryssar är speciella, vi gör vad som passar oss in. Punkt, slut.

Stans: Redan Augustinus definierade de regler som gäller för om ett krig kan anses som rättfärdigt, en sorts definition av folkrätten. Både genom NF (1920) och FN (1945) erkändes internationella regler för att förhindra eller begränsa mellanstatliga krig.

"Redan den grekiske historikern Thukydides förstod att de starka gör vad de kan, de svaga uthärdar vad de måste..." Det *Kategoriska imperativet* är satt ur spel i Ukraina. Vapenstyrkan kommer troligen ännu en gång att avgöra utgången av kriget.

Immanuel Kant

Vid retur:
Tommy Fogelberg
Tallgatan 4
619 35 TROSA

Gemensamt uttalande till folkbildningens försvar

I samband med Folkbildningsrådets representantskap 13 november, så gjordes ett samlat uttalande från **Rörelsefolkhögskolornas Intresseorganisation (RIO)**, **Offentligägda Folkhögskolors Intresseorganisation (OFI)**, samt **Studieförbund i Samverkan**.

Uttalandet är en stark markering för den fria folkbildningens försvar och för en sammanhållen folkbildning, enligt nuvarande modell.

**Gå med i
Folkhögskolans
Veteranförening!
Du behövs!!**

Vi presenterar huvudpunkterna i uttalandet nedan. Uttalandet finns att läsa i sin helhet på Sveriges Folkhögskolors hemsida, sverigesfolkhogskolor.se.

- Till den fria folkbildningens försvar
- Det finns starka skäl att för att hålla ihop folkhögskolor och studieförbund
- Folkbildningen är en viktig aktör för kompetensförsörjningen
- Folkbildningen är en central kulturaktör
- En överenskommelse om gemensam och långsiktig offentlig finansiering av folkbildningen är nödvändig

Vi har hittills inte noterat några direkta reaktioner på uttalandet. Lite förvånande kanske, mot bakgrund av att OFI-skolorna har Regionerna som huvudmän, Samma huvudmän som på flera håll, mer eller mindre, belade sin personal med "munkavle" i samband med den landsomfattande Manifestationen 19 september.

I uttalandet tas ställning för en **sammanhållen folkbildning**, i motsats till regeringens modell som tillämpa från 2024, där folkhögskolor och studieförbund säras på i statsbidragshänseende redan på departementsnivå.

Efter att ha följt senare tids debatt i media kring folkbildningen, debatterna i riksdagen kring anslaget till folkbildningen och de dramatiska nedskärningarna för studieförbunden, så är redaktionen rädd att uppropet kommer klinga ohört.

Åren på Ålsta

Urban Lundin

Ålsta folkhögskola är en av flera folkhögskolor som firat 150-årsjubileum 2023.

En person som verkligen bidragit till att forma skolans historia är Lars Edlund. Efter nästan 40 år som lärare och rektor på olika folkhögskolor har han med sina 25 år på Ålsta, – varav 18 som rektor – satt sin prägel på Ålsta folkhögskola.

Lars Edlund

Ålsta folkhögskola

Lars har gjort en bok om åren på Ålsta. Personliga minnen blandade med redogörelser för skolans historia och utveckling. Boken kan köpas för 145:- inklusive porto. Kontakta Lars!

Lars Edlund
Stormvägen 271
976 34 LULEÅ
lars.edlund@folkbildning.net
0705 – 40 48 46